

Ako „vygooglovať“, čo potrebujete, alebo sprievodca hľadáním na internete (nielen) pre prekladateľov

Rastislav Geschwandtner, www.entia.sk

Obsah

1. Tipy a triky pri vyhľadávani.
2. Niekoľko príkladov modelových situácií hľadania
3. Ďalšie zdroje informácií

Pre mňa ako tlmočníka a prekladateľa je Google neoceniteľný nástroj. Keď som niekedy na začiatku 90-tych rokov začal robiť preklady, svoju nevedomosť som si ospravedlňoval tým, že keď to nie je vo veľkom Oxfordskom slovníku, mám právo to nevedieť. Teraz by som s takýmto postojom asi sotva uspel. Dnes sa už dá nájsť takmer všetko, a preto žiadna výhovorka neobstojí. Ako teda nájsť to, čo hľadám, čo najrýchlejšie a najefektívnejšie?

Predpokladám, že Google poznáte a používate. Ak nie, nájdete ho tu: www.google.sk. Taktiež vám odporúčam nainštalovať si do prehliadača aj lištu [Google Toolbar](#). Tá vám umožní, okrem iného, mať stále prístupné okno vyhľadávania cez Google priamo v prehliadači a používať zvýrazňovač na označenie hľadaných slov.

Mojím zámerom nie je vymenovať všetky funkcie a možné spôsoby vyhľadávania, ale iba spomenúť tie, ktoré sa mi najviac osvedčili a ktoré som sa naučil používať. Existuje mnoho spôsobov ako nájsť, čo hľadáte. Mnohé z nižšie uvedených funkcií nájdete aj v záložke [Rozšírené hľadanie](#) na stránke Google vpravo od vyhľadávacieho okna.

1. Tipy a triky pri vyhľadávaní

Hľadanie presného výrazu:

Funkcia, ktorú používam najčastejšie. Hľadaný výraz dajte do úvodzoviek (stačí úvodzovka na začiatku výrazu). Google nájde hľadaný výraz v presne rovnakej forme, vrátane koncoviek, predložiek, spojok, atď.

Príklad: „*without prejudice to*“

Do vyhľadávacieho okna môžete zadať aj viacero výrazov v úvodzovkách. Napríklad, hľadáte, ako sa v anglických obchodných zmluvách zvykne formulovať článok o uzavretí zmluvy zo „*slobodnej vôle*“, pričom viete, že to býva súčasť „*záverečných ustanovení*“, napíšete

„*Final provisions*“ „*free will*“

Hľadanie v určitom jazyku

Niekedy je dobré obmedziť hľadanie iba na určitý jazyk. Napríklad, chcete nájsť slovenský preklad anglického termínu. Najprv sa pokúste nájsť daný anglický termín na stránkach písaných po slovensky/česky. Je šanca, že výraz nájdete zakomponovaný v slovenskom texte a pri ňom slovenský preklad, alebo aspoň vysvetlenie. Vedľa vyhľadávacieho okna v položke [Nastavenia](#) zakliknite slovenčinu a češtinu, potvrďte stlačením tlačidla *Uložiť nastavenia*. Pod vyhľadávacím oknom zvolíte *Voliteľné*. Hľadanie môžete prípadne zúžiť aj pridaním vhodného slovenského slova z kontextu.

Príklad: „*Short Chain Branching Distribution*“ polymerizácia

Hľadanie definície výrazu alebo skratky

Veľmi užitočná funkcia! Vyhľadá definície hľadaného výrazu alebo skratky v rôznych slovníkoch a glosároch. Pred hľadaný výraz napíšte *define*:

Príklad: *define:shaft alignment*

Funkcia funguje pre väčšie jazyky. Pokiaľ viem, slovenčina zatiaľ nie je podporovaná.

Hľadanie synonym

Ak chcete nájsť nielen zadaný výraz, ale aj jeho synonymá, vložte pred slovo vlnovku (~)

Príklad: *public procurement ~glossary*

Pri takomto zápise bude Google hľadať zadaný výraz nielen so slovom *glossary*, ale aj s jeho synonymami, ako napr. *vocabulary, terms, dictionary, definition*, atď.

Hľadanie na stránkach určitej krajiny alebo na stránkach s určitou koncovkou domény

Výsledky vyhľadávania môžu byť niekedy zavádzajúce. Ak hľadáte anglický výraz a Google ho nájde iba na dvoch slovenských stránkach, troch českých a jednej talianskej, asi to nebude celkom správny výraz. Keď si chcem overiť, či určitý výraz používajú Angličania, obmedzím hľadanie iba na stránky vo Veľkej Británii, t.j. na stránky s doménovou koncovkou *.uk*. Za hľadaný výraz vložím „*site:uk*“ Odfiltrujem tak všetky potenciálne nesprávne variácie výrazu používané v iných krajinách.

Príklad: „*have a clean slate*“ *site:uk*

Takýmto spôsobom možno obmedziť hľadanie na stránky s určitou koncovkou domény: *.eu, .sk, .cz, .gov, .edu, .org, .net, .com*, atď. Ak chcete, naopak, vylúčiť stránky s určitou koncovkou, stačí použiť znamienko mínus (-).

Príklad: *Mozart -site:at*

Nájdem tak stránky o Mozartovi všade, okrem Rakúska.

Hľadanie na doméne

Keď narazíte na stránky, na ktorých chcete niečo nájsť a tieto stránky nemajú možnosť vyhľadávania, stačí za hľadaný výraz napísať „*site:*“ a za ním adresu stránok.

Príklad: *adhézne vlastnosti site:www.sav.sk*

Hviezdička (*) namiesto neznámeho slova

Ak do hľadaného výrazu vložíte *, Google nájde daný výraz s akýmkoľvek slovom namiesto hviezdičky. Užitočné, keď chcete nájsť vhodné slovo/slová do určitého slovného spojenia.

Príklad: *"Contract is concluded for * period"*

Za hviezdičku nájde slová ako *definite, indefinite, fixed, unlimited, the, maximum*, atď.

Poznámka: Hviezdička nahrádza iba celé slová, nie ich časti.

Zúženie hľadania

Ak hľadáte slovo, ktoré má viacero významov, môžete zúžiť výsledky hľadania tým, že z hľadania vylúčíte niektoré slová.

Príklad: *queen -music -band -rock*

Hľadanie sa zúži na témy týkajúce sa kráľovnej a vylúčia sa stránky o hudobnej skupine Queen

Rozšírenie hľadania

Pokiaľ hľadaný výraz nie je v úvodzovkách, Google z hľadania vylučuje bežné slová ako spojky, predložky, niektoré príslovky, jednociferné čísla, atď. Ak je dôležité, aby hľadanie zahŕňalo aj tieto slová, dajte pred ne znamienko „+“

Príklad: *Louis +l*

Hľadanie sa zúži na Ludvíka prvého.

Poznámka: To isté možno dosiahnuť aj použitím úvodzoviek (pozri Hľadanie presného výrazu), ktoré sú zvyčajne efektívnejšie.

Hľadanie v obrázkoch

Niekedy, keď hľadáte význam termínu, vám pomôžu obrázky. Google dokáže vyhľadávať obrázky podľa ich názvu a popisu.

Príklad: revetment wall

Kliknutím na záložku [obrázky](#) v ľavom hornom rohu stránky Google sa zobrazia nájdené obrázky k výrazu „*revetment wall*“ (zárubný múr).

Hľadanie v pamäti

Občas sa stáva, že aj napriek tomu, že v krátkom popise výsledkov hľadania sa hľadaný termín nachádza, keď stránku otvoríte, už tam daný obsah nie je. Stránka bola medzitým aktualizovaná. Vtedy stačí kliknúť na odkaz [V pamäti](#) v pravom rohu posledného riadku príslušného výsledku vyhľadávania. Objaví sa vám stará verzia stránky, na ktorej Google našiel hľadaný výraz.

Používanie diakritiky

Aj keď väčšinou je vhodné používať pri hľadaní diakritiku, niekedy pomôže, keď napíšete slová bez diakritiky. Vtedy Google hľadá aj podobné slová v češtine, v inom páde, atď. Experimentujte.

Príklad: potravinarsky polypropylen

2. Niekoľko príkladov modelových situácií.

Príklad 1

Potrebujem si overiť, či vo vete „Contract shall enter into force on/upon the date ...“ je správnejšie použiť predložku „on“ alebo „upon“

Hľadať: „*shall enter into force on the date*“

Výsledok: 97900 výskytov (pozri pravý horný roh okna Google)

Hľadať: „*shall enter into force upon the date*“

Výsledok: 1100 výskytov

Obidve možnosti sa zdajú byť použiteľné. Skontrolujem ešte k čomu sa prikláňajú samotní Angličania. Hľadanie obmedzím na stránky vo Veľkej Británii tým, že za hľadaný výraz doplním *site:uk*

Hľadať: „*shall enter into force on the date*“ *site:uk*

Výsledok: 1950 výskytov

Hľadať: „*shall enter into force upon the date*“ *site:uk*

Výsledok: 6 výskytov

Je rozhodnuté, prikláňam sa k predložke „on“

Príklad 2

V žiadnom slovníku som nenašiel výraz: „loop reactor“. Ako zistím jeho preklad?

V Google obmedzím vyhľadávanie iba na stránky písané v slovenčine a češtine (pozri vyššie). Chcem nájsť stránku v slovenčine/češtine, na ktorej by sa nachádzal hľadaný anglický výraz. Zadáam teda nasledovné

Hľadať: „loop reactor“ reaktor

Výsledok: 5 výskytov

Na základe krátkeho popisu si vyberiem a otvorím niektorú z nájdených stránok. Kvôli lepšej prehľadnosti si v texte zvýrazním hľadané slová stlačením žltej ikony zvýrazňovača na lište [Google Toolbar](#) integrovanej v mojom prehliadači (pozri úvod vyššie). Na stránke sa nachádza aj anglický aj český text. V českej časti textu je uvádzaný „smyčkový reaktor“.

Spravím ešte spätnú kontrolu. V Google dám hľadať

Hľadať: „slučkový reaktor“

Hľadať: slučkový reaktor

Hľadať: smyčkový reaktor

Výsledok: Výskytov nie je veľa, ale z kontextu vyplýva, že je to to, čo hľadám.

Príklad 3

V dokumente je citovaný konkrétny zákon, norma alebo patent. Ako zistím oficiálny preklad názvu alebo časti textu?

Prvou možnosťou je dať jednoducho hľadať číselné označenie názvu (podľa potreby v úvodzovkách). Niekedy pomôže hľadať s obmedzením na cieľový jazyk. Ďalšou pomôckou je pridať do hľadaného výrazu slovo, ktoré predpokladáme, že sa bude v preloženom názve nachádzať. Ak ani to nepomôže, treba hľadať na stránkach príslušných inštitúcií, napr. slovenská legislatíva – [Zbierka](#), preklady legislatívy – [Odbor pre aproximáciu práva](#), patenty – [Espacenet](#), technické normy – [SUTN](#) (znenie noriem sa hľadá ťažšie, pretože normy sú spoplatňované).

Príklad 4

Ako nájsť terminologický slovník z určitej oblasti?

Príklad hľadania terminologického slovníka v slovenčine, v ktorom by sa nachádzal výraz „dokumentácia skutočného vyhotovenia“:

Hľadať: „dokumentácia skutočného vyhotovenia“ slovník

V prípade potreby možno hľadanie zúžiť nahradením slova *slovník* výrazom „slovník pojmov“

Príklad hľadania terminologického slovníka z oblasti podnikových financií v angličtine (od najužšieho k najvšeobecnejšiemu)

Hľadať: „*corporate finance glossary*“ alebo
„*corporate finance*“ *glossary* alebo
„*corporate finance*“ ~*glossary* alebo
corporate finance ~*glossary*

Príklad 5

Ako zistím význam neznámeho výrazu, slova alebo skratky?

Najrýchlejšie je použiť funkciu define:. Napríklad

Hľadať: *define:acoustic pressure*

Hľadať: *define:contagious*

Hľadať: *define:NCBS*

Google nájde definície hľadaného výrazu v dostupných slovníkoch a encyklopédiách.

V prípade neúspechu môžete skúsiť ručne hľadať v encyklopédiách, slovníkoch a fórach. Odkazy na niektoré užitočné zdroje nájdete na mojej webovskej stránke www.entia.sk v časti Zdroje a odkazy.

Príklad 6

Ako nájsť preklad konkrétneho živočíšneho alebo rastlinného druhu.

Prostredníctvom latinského názvu. Napríklad.

Hľadať: „*sýkorka hôrna*“

Našiel som latinsky názov *Parus palustris* (Zoznam druhov nájdete napríklad na stránke Wikispecies alebo catalogueoflife.org a z neho potom

Hľadať: „*parus palustris*“

Googe našiel anglický výraz *Marsh tit*. Ako kontrola môže poslúžiť obrázok.

Príklad 7

Všetko zlyhalo. Čo teraz?

Skúste preformulovať hľadaný výraz, zmeniť pád a/alebo číslo, napísať ho bez diakritiky alebo v češtine. Ak ste dostali príliš veľa nerelevantných výsledkov, skúste zúžiť hľadanie použitím úvodzoviek, znamienka mínus (-), použitím konkrétnejších slov, obmedzením hľadania na určitý jazyk, atď.

Skontrolujte, či máte slová správne vyhláskované.

Hľadajte články na dané témy použitím ďalších slov podľa kontextu.

Jedna z možností je opýtať sa na nejakom diskusnom fóre zaoberajúce sa podobnými témami. Na internete je ich mnoho a väčšinou sa nájde niekto, kto vám poradí.

Ďalšou možnosťou je kontaktovať autora nejakého článku, ktorý sa zaoberá podobnou témou a poprosiť ho o radu.

Niekedy pomôže vyhľadávanie obrázkov (pozri vyššie). Raz som, napríklad, podľa katalógového čísla našiel obrázok súčiastky na stránkach jedného výrobcu a podľa obrázku som následne našiel preklad názvu tej istej súčiastky u druhého výrobcu.

3. Ďalšie zdroje informácií

Detailný prehľad všetkých Googlom podporovaných funkcií vyhľadávania (v angličtine) nájdete na nasledovných stránkach:

[Google Librarian Central - Tools](#) – Rôzne pomôcky a plagátky so zoznamami funkcií Google. Určené na tlač. Veľmi pekne spracované!

[Google search basics](#) – základné funkcie vyhľadávania

[Google advanced search](#) – pokročilé funkcie vyhľadávania

[Google Guide Cheat Sheet](#) – „ťahák“ so všetkými funkciami Google, vhodný na tlač

[Entia](#) – na mojej stránke nájdete mnoho ďalších zdrojov a užitočných odkazov

Rôzne stránky o vyhľadávaní v Google nájdete aj v slovenčine. Stačí hľadať napr. „*vyhľadávanie cez Google*“.

Jedna rada na záver

Pri hľadaní terminológie na internete je namieste určitá opatrnosť. Nie všetko, čo na internetových stránkach nájdete, môžete považovať za smerodajné. Počet výskytov nájdeného termínu vám mnohé napovie, ale nedá vám úplnú odpoveď. Niekedy nájdete aj tisíce výskytov výrazu, o ktorom zaručene viete, že nie je správny (obzvlášť v angličtine) a niekedy naopak, aj jeden jediný výskyt veľmi špecifického termínu (hlavne v slovenčine) vás môže priviesť na správnu stopu. Pred tým, než sa termín alebo slovné spojenie rozhodnete použiť, okrem počtu výskytov dôkladne zvážte i kde ste ho našli, v akom kontexte, či je to pôvodný text alebo preklad, atď., či sa dá spätne overiť, atď.

Ak tiež máte svoje osvedčené postupy vyhľadávania, budem rád, ak mi o nich dáte vedieť. Prajem vám, aby ste vždy rýchlo našli to, čo hľadáte ☺.

Rastislav Geschwandtner

www.entia.sk